

Motion till riksdagen

1987/88:Bo239

av Lars Werner m. fl. (vpk)

om ett socialt inriktat och utvidgat ROT-program

De senaste årens erfarenheter visar att särskilt äldre människor ofta far mycket illa när en fastighetsägare planerar och genomför s. k. ROT-åtgärder. De utförs ofta på ett sådant sätt att de boende måste flytta för en längre eller kortare tid. Återflyttningsandelen blir låg, 10–20%, äldre orkar ofta inte flytta mer än en gång, den nya hyran blir för hög, etc. och de äldre förlorar sina viktigaste grannkontakter. Många gånger genomförs ROT-åtgärder så opraktiskt och mot de berörda hyresgästerna på ett okänsligt sätt.

En del fastighetsägare synes inte vara medvetna om att människor far illa av att tvingas bryta upp från sina invanda miljöer. Generellt gäller att ombyggnadsprocessen helt domineras av tekniska och ekonomiska överväganden och att mänskliga hänsyn ofta kommer till korta. Hälso- och sjukvården samt socialtjänsten har bl. a. som uppgift att delta i samhällsplaneringen. Socialtjänsten – som är den som mest aktivt skulle kunna verka för en mänskligare ombyggnadsprocess – har ofta inte resurser och kunnande för att aktivt värna de boendes intressen mot tunga tekniska instanser och fastighetsägarintressen.

Mycket av den ohälsa, den oro och stress som en ombyggnad skapar skulle kunna förebyggas om socialtjänsten i ett tidigt planeringsskede kopplades in och bevakade de äldreboendes intressen. Ett exempel på ett sådant förebyggande arbete är en uppsökande verksamhet som hemtjänsten och hemsjukvården bedriver i Örebro i samband med upprustning av ett bostadsområde (Rosta). Erfarenheterna från detta försök är hittills positiva.

Problemet kan angripas och redas ut innan det går för långt. Det borde ligga i det allmännas intresse att mildra processen. I dag leder den ofta till mänskligt lidande och kostar samhället pengar i form av sjukvård etc. För att socialtjänsten skall komma in i planeringen i ett tidigt skede fordras troligen att fastighetsägarna åläggs att till kommunen rapportera fastighetens sociala struktur. Detta kan t. ex. kopplas till byggnadslovsbehandlingen så att fastighetsägaren är skyldig att redovisa åldersstrukturen och andra relevanta uppgifter beträffande de boende.

Utifrån sådana handlingar kan sedan socialtjänsten bedöma den "sociala känsligheten" för en ombyggnad. Fastighetsägaren skall vara skyldig att i sin planering ta hänsyn till socialtjänstens deltagande så att t. ex. socialtjänsten på samma sätt som hyresgästföreningen kan yttra sig innan byggnadslov ges. Detta behöver inte leda till ökad byråkrati jämfört med förhållandena i dag, snarare tvärtom – socialtjänsten ges möjlighet att komma

in i ett tidigare skede än i dag och agera förebyggande, vilket kan göra hela processen smidigare. De konkreta formerna för ett ökat socialt ansvarstagande vid sanering och ombyggnader kan säkert klaras på lokal nivå ute i kommunerna. Det bör emellertid klart uttalas från statsmakterna att skyldighet skall föreligga för såväl fastighetsägare som socialtjänst att aktivt verka för att i första hand äldre (men även andra grupper) inte far illa. Vi föreslår att statens planverk ges i uppdrag att utforma sådana föreskrifter till den nya plan- och bygglagen.

Boendeförbättringsprogrammet är och kommer under den närmaste tiden att begränsas i storstadsregionerna för att man skall kunna öka nyproduktionen av bostäder. Detta får emellertid inte innebära att underhållet blir eftersatt och att eftersläpningar då det gäller samhällsservicen ytterligare skjuts på framtiden. Det gäller underhåll och nybyggnad av olika kommunala, landstings- och statliga objekt som barnstugor, skolor och sjukvårdsinrättningar, bibliotek, idrottsanläggningar, förvaltningsbyggnader och samlingslokaler. Problem med eftersatt underhåll av skollokaler har vi för övrigt även tagit upp i en särskild "skol-ROT-motion".

Vpk har tidigare också tagit upp de eftersatta behoven gällande kommunernas VA-nät, som generellt sett är gamla och dåliga samt orsakar problem med dålig vattenkvalitet, stora förluster genom trasiga vattenledningar osv. Vi föreslår nu återigen en utvidgning av ROT-sektorn till att omfatta även offentliga byggnader och VA-nät. Behovet av rent vatten och renat avlopp tas nu även upp i en särskild "VA-ROT-motion".

Villkoren för lån och bidrag till ett utvidgat ROT-program bör utformas med ledning av nu gällande villkor för bostadsförbättringsprogrammet. Räntebidragen till kommunerna bör emellertid kunna begränsas till hälften. Våra förslag i denna motion kan beräknas öka anslagsbehovet för nästa budgetår med 250 milj. kr.

Hemställen

Med hänvisning till vad som anförts föreslås

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att statens planverk ges i uppdrag att utforma sådana föreskrifter/bestämmelser till plan- och bygglagen (PBL) som föreslås i motionen beträffande ombyggnadsåtgärder,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett utvidgat ROT-program,
3. att riksdagen till ett utvidgat ROT-program gällande bostadsförbättring för budgetåret 1988/89 i bil. 11, prop. 100, anvisar ett i förhållande till regeringens förslag förhöjt anslag med 250 000 000 kr.

Stockholm i januari 1988

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Jörn Svensson (vpk)

Tore Claeson (vpk)

Nils Berndtson (vpk)

Inga Lantz (vpk)